

RESUMÉ

Povinnost péče řádného hospodáře člena voleného orgánu kapitálové obchodní společnosti a důsledky jejího porušení

Cílem této diplomové práce je analýza povinnosti péče řádného hospodáře člena voleného orgánu kapitálové obchodní společnosti dle nové právní úpravy, která vešla v platnost v lednu roku 2014. Povinnost péče řádného hospodáře se skládá z několika nejasných aspektů a mým cílem je definovat je a vymezit hranice, ve kterých by osoba jako člen voleného orgánu měla působit v průběhu výkonu své funkce. Práce odkazuje na pohledy odborné veřejnosti na toto téma, nabízí řešení založené na relevantní judikatuře a uvádí následky porušení péče řádného hospodáře.

Práce se skládá ze šesti navazujících kapitol. První kapitola je úvodní, definuje základní pojmy a osoby, které by se měly řídit pravidly péče řádného hospodáře, a obsahuje úvahy o odpovědnosti v případě rozdělení působnosti v kolegiálním orgánu. Kapitola se také zabývá otázkou, kterou do českého práva přineslo zavedení monistické struktury akciové společnosti. Tato pasáž dochází k závěru, že povinnost péče řádného hospodáře náleží statutárnímu řediteli v případě rozhodnutí, která by učinil v rozporu se zaměřením určeným správní radou.

Druhá kapitola je rozdělena do dvou částí, každá z nich pak popisuje vybraný aspekt povinnosti péče řádného hospodáře. Nejdříve je zde popisována povinnost loajality vůči společnosti a střet zájmů. Následující podkapitola se zaměřuje na nutné znalosti člena orgánu. V této části je poukázáno na možnost zvyšující se tendence požadavku na dispozici znalostmi v co nejširším možném rozsahu a omezenou možnost vyhýbání se odpovědnosti skrze přenesení hodnocení situace na externího odborníka.

Na to navazuje kapitola třetí o pravidle podnikatelského úsudku, dle kterého by měl výkon funkce s péčí řádného hospodáře posuzovat soud, a to srovnáním s objektivním standardem výkonu funkce osoby v obdobném postavení. Zákon ustanovením tohoto pravidla umožňuje členovi orgánu pochybit v úsudku. Hlavním důsledkem je skutečnost, že soudy by měly při hodnocení, zda je člen orgánu odpovědný, zvážit primárně jeho chování před vznikem škodní události a důsledky této vzít v úvahu pouze okrajově.

Kapitola čtvrtá představuje vliv pokynu valné hromady nebo ovládající osoby na odpovědnost člena orgánu. V prvním případě, pokud je obsah pokynu obecně v působnosti valné hromady, tedy jedná-li se například o strategické rozhodnutí, uposlechnutím těchto pokynů je člen orgánu povinen, v důsledku čehož by měl být odpovědnosti za rozhodnutí učiněné na základě tohoto pokynu zbaven. V druhém případě, ovládající osoba není povinna pokyny udělovat, a člen orgánu by je tak měl uposlechnout pouze tehdy, když bude zároveň možné s ovládající osobou uzavřít dohodu o vyrovnání případné újmy vzniknuvší v důsledku učinění rozhodnutí na základě těchto pokynů. Poslední část této kapitoly se zabývá odpovědností sdílenou členy statutárního a dozorčího orgánu v případech, kdy je k jednání orgánu statutárního potřeba souhlas dozorčího.

Kapitola pátá uvádí jednotlivá ustanovení zákona, dle kterých je člen orgánu výslovně odpovědný za výkon funkce s péčí řádného hospodáře. Jsou jimi například porušení povinností spojených se zápisem společnosti do obchodního rejstříku, výplata podílu na zisku společníkům, která by mohla vést k úpadku, nebo umožnění převodu majetku ze společníka nebo zakladatele na společnost, při kterém by došlo k porušení ustanovení zákona o obchodních korporacích.

Šestá kapitola uvádí důsledky porušení péče řádného hospodáře. Těmito jsou vydání prospěchu člena orgánu, náhrada škody, dohoda o vyrovnání újmy se společností, možnost společnické/akcionářské žaloby, nebo při shledání člena orgánu odpovědným za úpadek společnosti ručení za splnění závazků společnosti. Porušení povinnosti péče řádného hospodáře může mít také vliv na výkon jeho funkce. Dále je na závěr kapitoly uvedeno, jaký má vliv na odpovědnost účast v podnikatelském seskupení.

Nová zákonná úprava je více restriktivní a umožňuje šířeji penalizovat členy orgánů, nicméně v návaznosti na pravidlo podnikatelského úsudku by je toto nemělo odrazovat od činění podnikatelských rozhodnutí.

Výsledkem mé práce je poskytnutí vodítka skrz nejasně formulovanou terminologii, sumarizace dostupných názorů na dané téma v rámci české literatury a judikatury, a vyhodnocení, že i přes přísně vypadající úpravu tato jednak zlepšila řízení společností, aniž by tím byli dotčeni pečliví členové orgánů, a jednak umožní to úspěšnější vymáhání pohledávek za některými společnostmi.